1963
ଫେବୃଆରୀ, 11

ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ଶ୍ରୀମତୀ କୈସର ଜେହାନ୍ ବେଗମ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

(ଏସ୍. କେ. ଦାସ, ଏ. କେ. ସରକାର ଏବଂ ଏନ୍. ରାଜଗୋପାଳ ଆୟାଙ୍ଗର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ)

ସୀମାବନ୍ଧନ - ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ, (1894 ର 1), ଧାରା 18 ।

1953 ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସ 25 ତାରିଖରେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଗୁଡ଼ଗାଓଁ ଜିଲ୍ଲାରେ ବିସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କୁ ଅଧିଗ୍ରହଣ ବିଷୟରେ ସୂଚିତ କରାଯାଇ ନଥିଲା ଏବଂ ସେମାନେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସମୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ନଥିଲେ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରି କହିଥିଲେ ଯେ ସେମାନେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ବିଷୟବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ 22 ଜୁଲାଇ, 1955 ରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଥିଲେ ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ପାଇଥିଲେ ଏବଂ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅନୁଯାୟୀ ଏକର ପିଛା 96/- ରାଶି ବହୁତ କମ୍ ଥିଲା ଏବଂ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଏକର ପିଛା ପ୍ରାୟ 600/- ଟଙ୍କା ଥିଲା । ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ମାମଲାକୁ ଗୁରଗାଓଁର ବରିଷ୍ଠ ଅଧୀନସ୍ଥ ବିଚାରପତିଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇଥିଲେ । ବରିଷ୍ଠ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତି ରାୟ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ 30 ସେପ୍ଟେମ୍ବର, 1955 ରେ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ ଧାରା 18 ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସୀମା ଅବଧି ବାହାରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣକୁ ବରଖାସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ମାମଲାକୁ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୁନରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ନିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପୁନଃ ସମୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଆବେଦନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଗୁଣବତ୍ତା ଆଧାରରେ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣର ବିଚାର କରିବାକୁ ଅଧୀନସ୍ଥ ବିଚାରପତିଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ, ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ ଯେ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତକୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଷୟ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଯିବାକୁ ବାରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତମାଦି ସମୟର ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ

1963
ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ଏମ୍ ଏସ ଟି କୈସର ଜେହାନ୍ ବେଗମ୍
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଦାସ

ଯୋଗ୍ୟତା ଉପରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟର ସଠିକତା ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେଇନଥିଲେ । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନ ଉପରେ ।

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେଲା, ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତମାଦି ସମୟର ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଯାଇପାରିବେ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରି, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 12, ଉପ-ଧାରା 2 ଅନୁଯାୟୀ ନୋଟିସ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ଥିବା ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ବାସ୍ତବରେ କୌଣସି ନୋଟିସ୍ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ କିମ୍ବା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ ସମୟରେ ସେମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ନଥିଲେ, ତେଣୁ ଧାରା 18ର ପ୍ରାବଧାନର ଖଣ୍ଡ (a) କିମ୍ବା ଖଣ୍ଡ (b)ର ପ୍ରଥମ ଭାଗ ଲାଗୁ ହୋଇ ନ ଥିଲା ।

ଅଧିନିୟମର ଯୋଜନା ଏହା ଆବଶ୍ୟକ କରେ ଯେ ଧାରା 18 ଅନୁଯାୟୀ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ପକ୍ଷମାନେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବିଷୟବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଯଦିଓ ପୂର୍ବରୁ ପୁରସ୍କାର ବିଷୟରେ ଜାଣିଥିଲେ, 22 ଜୁଲାଇ, 1955 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବିଷୟବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ଜାଣି ନଥିଲେ, ତେଣୁ ଧାରା 18ର ଖଣ୍ଡ (b)ର ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା ଛଅ ମାସର ଅବଧି ସେହି ତାରିଖ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହେବ ଏବଂ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା ।

ରାଜା ହରିଶ ଚନ୍ଦ୍ର ରାଜ ସିଂହ ବନାମ *ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଉପ ଅଧିକାରୀ*, [1962] 1 S. C. R. 676, ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଥିଲା ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 592/1961 ।

ଦେୱାନୀ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ସଂଖ୍ୟା 268/1958ରେ ଚଣ୍ଡୀଗଡ଼ସ୍ଥିତ ପଞ୍ଜାବ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର 16 ନଭେମ୍ବର, 1959 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଅପିଲ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ *ଆର୍. ଗଣପତି ଆୟାର* ଏବଂ *ଆର୍. ଏନ୍. ସଚଥେ* ।

ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ପାଇଁ *ଏସ୍. ପି. ସିହ୍ନା* ଏବଂ *ସୌକତ ହୁସେନ୍* ।

1963, ଫେବୃଆରୀ 11 । ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା

1963
ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ଏମ୍ ଏସ ଟି କୈସର ଜେହାନ୍ ବେଗମ୍
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଦାସ

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଏସ୍. କେ. ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା -ଏହା ପଞ୍ଜାବ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା 16 ନଭେମ୍ବର,1959ରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏକ ଆବେଦନ, ଯାହା 17 ଡିସେମ୍ବର, 1957ର ଏକ ଆଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନ ଉପରେ ହୋଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଗୁରୁଗାଓଁର ବିଦ୍ୱାନ ବରିଷ୍ଠ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତି ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଗୁରୁଗାଓଁର ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ (1894ର ଅଧିନିୟମ-1) ର ଧାରା 18 ଅଧୀନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଏକ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ସମୟ ବାହାରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଏକ ଆବେଦନ ଉପରେ କରାଯାଇଥିବା ପରିସ୍ଥିତି କାରଣରୁ ଅଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ଆବେଦନକାରୀ ହେଉଛନ୍ତି ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଦୁଇ ଜଣ ମହିଳା, ଯେଉଁମାନେ ସମ୍ପର୍କରେ ମାତା ଓ କନ୍ୟା । ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ତଥ୍ୟଗୁଡିକ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବୁ, କିନ୍ତୁ ଆମେ ଏହା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହା କହିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏଠାରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନରେ ଯେଉଁ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ସମାଧାନ କରିଥିଲେ, ତାହା ଥିଲା ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତ, ଯାହାଙ୍କୁ ସମୟ ବାହାରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନ ଉପରେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 ଅନୁଯାୟୀ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଛି, ଏହି ଆଧାରରେ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିପାରିବେ କି ନାହିଁ ଯେ ଏହି ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ଅଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନ୍ୟାୟିକ ମତର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ରହିଛି । ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନଟିର ସମାଧାନ କରିବା ସମୟରେ, ଏହାର ଶୁଣାଣି କରିଥିବା ମାନ୍ୟବର ଏକକ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଏହି ଆଧାରରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଥିଲେ ଯେ ସେ *ହରି କ୍ରିଷନ ଖୋସଲା ବନାମ ପେପ୍ସୁ ରାଜ୍ୟ*(1) ମାମଲାରେ ସେହି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ବାଧ୍ୟ ଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଧାରା 18 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ଉପରେ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ଚାରୋଟି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଆପତ୍ତି ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିଟିକୁ ବିଚାର କରିବା ଏବଂ ଘୋଷଣା କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ଥିଲା, ଯାହା ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ପାଇଁ ଲିଖିତ ଆବେଦନରେ ଉଠାଯାଇଥାଇପାରେ ଏବଂ ତମାଦି ସମୟର ପ୍ରଶ୍ନ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର କୌଣସି ଅଧିକାରିତା ନଥିଲା । ତେଣୁ, ମାନ୍ୟବର ଏକକ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଶ୍ନ ଭିତରକୁ ଯାଇ ନଥିଲେ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ପାଇଁ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନ

(1) A.I.R. 1958 ପଞ୍ଜାବ 490

1963
ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ଏମ୍ ଏସ ଟି କୈସର ଜେହାନ୍ ବେଗମ୍
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଦାସ

ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 ର ପ୍ରାବଧାନ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ବାହାରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା କି ନାହିଁ । ତେବେ *ରାଜା ହରିଶ ଚନ୍ଦ୍ର ରାଜ ସିଂହ ବନାମ ଉପ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିକାରୀ*(1) ମାମଲାରେ ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କାରଣରୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଠାଯାଇଛି, ଯାହା ସେହି ସମୟରେ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା ଯେତେବେଳେ ପଞ୍ଜାବ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ମାନ୍ୟବର ଏକକ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଏହି ଆବେଦନକୁ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନରେ ସମାଧାନ କରିଥିଲେ ।

ଆମେ ଏବେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ତଥ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ ଆଗକୁ ବଢୁଛୁ । ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଗୁରୁଗାଓଁ ଜିଲ୍ଲାର ସାଲାରପୁର ଏବଂ ନାସିରପୁର ନାମକ ଦୁଇଟି ଗ୍ରାମରେ 55 ବିଘା ଏବଂ 7ଟି ବିଶ୍ୱା ଜମିର ମାଲିକ ଥିଲେ । ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇଟି ଗ୍ରାମରେ ଥିବା ସେମାନଙ୍କର ଜମି ସହିତ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାମରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଜମି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଫିଲ୍ଡ ଫାୟାରିଂ ଏବଂ ବୋମା ବିସ୍ଫୋରଣ ରେଞ୍ଜ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କୁ ଅଧିଗ୍ରହଣ ବିଷୟରେ ସୂଚିତ କରାଯାଇ ନଥିଲା ଏବଂ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସମୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ନଥିଲେ । ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଅଭିଯୋଗ କରିଥିଲେ, ଏବଂ ଏହାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇ ନଥିଲା ଯେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଏହି ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବିସ୍ଥାପିତ ସମ୍ପତ୍ତି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରିଥିଲେ ଏବଂ ଭୂମି ଅର୍ଜନ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ପରିକଳ୍ପିତ କୌଣସି ନୋଟିସ୍ ସେମାନଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇ ନଥିଲା । 1953 ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସ 25 ତାରିଖରେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ସେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ବାବଦକୁ ଏକର ପିଛା 96/- ଟଙ୍କା ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । 1954 ମସିହା ଡିସେମ୍ବର 24 ତାରିଖରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ ହେବାର ଏକ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପରେ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କୁ ଏକ ଆବେଦନ ପତ୍ର ଦେଇଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ସେମାନେ କହିଥିଲେ ଯେ ସାଲାରପୁର ଏବଂ ନାସିରପୁର ଗାଁର କେତେକ କୃଷି ଜମି କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 30 ଅକ୍ଟୋବର, 1953 (ଅକ୍ଟୋବର 30 ବୋଧହୁଏ ଅକ୍ଟୋବର 25 ପାଇଁ ଏକ ଭୁଲ ଥିଲା) ର ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବେ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିଗ୍ରହଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବିଷୟରେ କୌଣସି ସୂଚନା ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା । ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଆହୁରି କହିଥିଲେ ଯେ ଅଧିଗ୍ରହଣ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ଜମି ମାଲିକମାନଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବାକୁ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସ୍ଥିର କରିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାଲିକଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ଥିବା ପରିମାଣ ସେଥିରେ ବଣ୍ଟନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହାପରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଲାହୋର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର

(1) [1962] 1 S.C.R. 676

1944 ମସିହା ନଭେମ୍ବର 13 ତାରିଖର ଏକ ରାୟ ଏବଂ ଡିକ୍ରିର ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉକ୍ତ ଜମିର ମାଲିକ ବୋଲି ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ଏକ ଝିଅର ବିବାହର ଖର୍ଚ୍ଚ ପରିଶୋଧ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଶୀଘ୍ର କ୍ଷତିପୂରଣ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଏକ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ କ୍ଷତିପୂରଣର ପରିମାଣ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଦାବି ଉପରେ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ନକରି ଏହା ହୋଇଥିଲା । କ୍ଷତିପୂରଣର ପରିମାଣ 22 ଜୁଲାଇ, 1955 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପରି ଜଣାପଡ଼େ ଏବଂ 30 ସେପ୍ଟେମ୍ବର,1955 ରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 ଅନୁଯାୟୀ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ପାଇଁ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କୁ ଏକ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ । ଏହି ଆବେଦନରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ କହିଥିଲେ ଯେ 22 ଜୁଲାଇ,1955 ରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ପାଇବା ପରେ ସେମାନେ ଏହି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିଷୟରେ ଜାଣିଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ ଆବେଦନ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା । ଏହି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ସେମାନେ ଯେଉଁ ମୁଖ୍ୟ ଆପତ୍ତି ଉଠାଇଥିଲେ, ତାହା ଥିଲା ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅନୁଯାୟୀ ଏକର ପିଛା 96/- ନୁହେଁ, ବରଂ ଏକର ପିଛା ପାଖାପାଖି 600/- ଟଙ୍କା । ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଅତି ସ୍ୱଳ୍ପ ଆଦେଶରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଯାହା ଦର୍ଶାଇଥିଲା:

> "ସରକାରୀ ଓକିଲଙ୍କ ଶୁଣାଣି ହୋଇଛି । ଶ୍ରୀମତୀ ତୈମୁର ଜେହାନ୍ ବେଗମ୍ ଏକ ସତ୍ୟପାଠ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ସମୟରେ ସେ ଏହା ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣି ନଥିଲେ ଏବଂ ସେ କେବଳ ଜୁଲାଇ, 1955 ରେ ଏହା ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଥିଲେ, ଯେତେବେଳେ ସେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ରାଶି ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ଜ୍ଞାତରେ ଏହି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବା ପାଇଁ ମୋତେ ଏହାର ବିପରୀତ କିଛି ଦର୍ଶାଯାଇନାହିଁ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ଏକ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତକୁ ପଠାଇବା କେବଳ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଏବଂ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ହେବ, ଯାହା ମୁଁ ଏତଦ୍ୱାରା କରୁଛି ।"

ତଦନୁସାରେ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଏକ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହାର ଶୁଣାଣି କରିଥିବା ଗୁରୁଗାଓଁର ବରିଷ୍ଠ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତି ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ଯେ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ପାଇଁ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ନିକଟରେ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନକୁ ମିଆଦ

1963

ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ଏମ୍ ଏସ ଟି କୈସର ଜେହାନ୍ ବେଗମ୍

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଦାସ

ପୁରିଯାଇଥିଲା, କାରଣ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ 25 ଅକ୍ଟୋବର, 1953 ରେ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ 30 ସେପ୍ଟେମ୍ବର, 1955 ରେ କରାଯାଇଥିଲା । ବିଦ୍ୱାନ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତି କିଛି ସନ୍ଦେହ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଜ୍ଞାତ ହେବାର ତାରିଖ ଠାରୁ ସୀମାର ଅବଧିକୁ ଗଣନା କରିବାକୁ ହକଦାର ଥିଲେ କି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ଯଦିଓ ସେମାନେ ଏପରି କରିବାକୁ ହକଦାର ଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାତ ହେବାର ତାରିଖ 24 ଡିସେମ୍ବର, 1954 କୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଦେୟ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ ଜ୍ଞାତ ହେବାର ତାରିଖ ଠାରୁ ଛଅ ମାସରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥିବା ହେତୁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 ର ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଆବେଦନର ମିଆଦ ପୁରିଯାଇଥିଲା । ତମାଦି ସମୟର ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଅଛି କି ବୋଲି ବିଦ୍ୱାନ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତି ନ୍ୟାୟିକ ମତର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଏବଂ କହିଥିଲେ ଯେ ମତର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଏହି ମତ ସପକ୍ଷରେ ଥିଲା ଯେ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଯାଇ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିପାରିବେ ଯେ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ଯୋଗ୍ୟ କି ନୁହେଁ । ମାମଲାର ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ, ବିଦ୍ୱାନ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତି ଏହି ଆଧାରରେ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣକୁ ବରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ ଯେ ଏହା ଅଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ *ହରି କ୍ରିଷନ ଖୋସଲାଙ୍କ ମାମଲାରେ* ପଞ୍ଜାବ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟ, ବିଦ୍ୱାନ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତିଙ୍କ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାରିତ କରିବା ଦିନ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା । ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନ ଉପରେ ଏହି ମାମଲା ସେତେବେଳେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଆମେ ପୂର୍ବରୁ କହିଛୁ ଯେ *ହରି କ୍ରିଷନ ଖୋସଲାଙ୍କ ମାମଲାରେ*[1] ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆଧାରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଏହାକୁ ପରିଚାଳନା କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଆବେଦନକୁ ପୁନରୀକ୍ଷଣରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ, ବିଦ୍ୱାନ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ବାତିଲ କରିଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଯୋଗ୍ୟତା ଆଧାରରେ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣକୁ ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ତାଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏହି ଆଦେଶରୁ ହିଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଅପିଲ ଆମ ପାଖକୁ ଆସିଛି ।

ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18ର ପ୍ରାବଧାନ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ:

"...............

---

(1) A.I.R. 1958 ପଞ୍ଜାବ 490

ଉଲ୍ଲେଖଥାଉକି ଏପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆବେଦନ କରାଯିବ, ଯଥା -

(a) ଯଦି ଏହାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ ତାରିଖ ଠାରୁ ଛଅ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ କିମ୍ବା ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଥିଲେ;

(b) ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଧାରା 12, ଉପଧାରା (2) ଅନୁଯାୟୀ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଠାରୁ ନୋଟିସ ପ୍ରାପ୍ତିର ଛଅ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ, କିମ୍ବା ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ତାରିଖ ଠାରୁ ଛଅ ମାସ ମଧ୍ୟରେ, ଯେଉଁ ଅବଧି ପ୍ରଥମେ ସମାପ୍ତ ହେବ ।"

ଆବେଦନକାରୀ ତମାଦି ସମୟର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଇ ପାରିବେ ବୋଲି ଧରିନେଲେ, ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି, 30 ସେପ୍ଟେମ୍ବର, 1955 ରେ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନ ଉପରୋକ୍ତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା କି ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ପ୍ରାବଧାନର ଖଣ୍ଡ (a) ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ, କାରଣ ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ଭାବେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ତାଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସମୟରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ନଥିଲେ କିମ୍ବା ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିନଥିଲେ । ଖଣ୍ଡ (b) ର ପ୍ରଥମ ଭାଗ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ, କାରଣ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 12 ର ଉପଧାରା (2) ଅନୁଯାୟୀ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କଠାରୁ କୌଣସି ନୋଟିସ୍ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ ସମୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ନଥାନ୍ତି, ସେହି ଆଗ୍ରହୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ତୁରନ୍ତ ତାଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସମ୍ପର୍କରେ ସୂଚନା ଦେବା ପାଇଁ ସେହି ଉପଧାରାରେ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରାଯାଇଛି । ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ, ଏଠାରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଧାରା 12 ର ଉପ-ଧାରା (2) ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ନୋଟିସ୍ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସ୍ୱୀକାରଯୋଗ୍ୟ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ପ୍ରାବଧାନର ଖଣ୍ଡ (b)ର ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ ବିଷୟରେ, *ରାଜା ହରିଶ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ମାମଲାରେ*[1] ଏହି ଅଦାଲତ ଏହାର ପ୍ରକୃତ ପରିସର ଏବଂ ପ୍ରଭାବ ଉପରେ ବିଚାର କରିଥିଲେ ।ସେଠାରେ ଏହା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ "ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ତାରିଖ ଠାରୁ ଛଅ ମାସ" ଶବ୍ଦର ଆକ୍ଷରିକ ଏବଂ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ପ୍ରଣୟନ, ଯାହା ପ୍ରାବଧାନର ଖଣ୍ଡ (b) ର ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗରେ ଘଟିଥାଏ,

---

(1) [1962] 1 S.C.R. 676

1963
ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ଏମ୍ ଏସ ଟି କୈସର ଜେହାନ୍ ବେଗମ୍
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଦାସ

ଉପଯୁକ୍ତ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ "ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ପକ୍ଷର ଜ୍ଞାନ, ପ୍ରକୃତ କିମ୍ବା ଗଠନମୂଳକ, ନିରପେକ୍ଷତା ଏବଂ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ଏକ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଆବଶ୍ୟକତା ହୋଇଥିବାରୁ, ପ୍ରାବଧାନରେ ବ୍ୟବହୃତ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର .... ଅର୍ଥ ସେହି ତାରିଖ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେତେବେଳେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ପକ୍ଷକୁ ସୂଚିତ କରାଯାଏ କିମ୍ବା ବାସ୍ତବରେ କିମ୍ବା ଗଠନମୂଳକ ଭାବରେ ସେ ଜ୍ଞାତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି ।" ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ଭାବେ ଏହି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କୁ କେବେ ବି ସୂଚିତ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ତେଣୁ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଙ୍କି ମାରୁଛି । ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ କେବେ ପ୍ରକୃତରେ କିମ୍ବା ଗଠନମୂଳକ ଭାବରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିଷୟରେ ଜାଣିଲେ? 1954 ମସିହା ଡିସେମ୍ବର, 24 ତାରିଖରେ କ୍ଷତିପୂରଣର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଦେୟ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ କରିଥିବା ଆବେଦନ ଉପରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖିଛନ୍ତି । ସେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ବିଦ୍ୱାନ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତି ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଜ୍ଞାତ ହେବାର ତାରିଖ ଦର୍ଶାଉଥିବା ଆବେଦନ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମେ ଏକ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଗ୍ରହଣ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ଆମକୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାପଡୁଛି ଯେ *ରାଜା ହରିଶ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ମାମଲାରେ(1)* ନିର୍ଣ୍ଣୟର ଅନୁପାତ ହେଉଛି ଯେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ପକ୍ଷ ଏହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ କିମ୍ବା ଗଠନମୂଳକ ଭାବରେ ଜାଣିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଛଅ ମାସର ଅବଧି ସେହି ଜ୍ଞାତ ହେବା ତାରିଖ ଠାରୁ ହେବ । ବର୍ତ୍ତମାନ, ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାତ ହେବାର ଅର୍ଥ କେବଳ ଏହି ତଥ୍ୟର ଜ୍ଞାନ ନୁହେଁ ଯେ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଜ୍ଞାନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସହିତ ଜଡିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ବିଷୟବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ କିମ୍ବା ଗଠନମୂଳକ ଭାବରେ ଜାଣିବା ହୋଇପାରେ । ଯଦି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 12 (2) ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ପକ୍ଷକୁ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଅବଗତ କରାଯାଏ, ତେବେ ସେ ଏହାକୁ ପଢ଼ନ୍ତୁ କିମ୍ବା ନ ପଢ଼ନ୍ତୁ, ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ବିଷୟବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ପକ୍ଷ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ଅବଗତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ସେହିଭଳି ଯେତେବେଳେ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ସମୟରେ କୌଣସି ପକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଏହା ଅନୁମାନ କରାଯିବା ଉଚିତ ଯେ ସେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଜାଣିଛନ୍ତି । ଅଧିନିୟମର ଯୋଜନାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଆମେ ଭାବୁଛୁ ଯେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାତ ହେବାର ଅର୍ଥ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବିଷୟବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଦେଖିଲେ, ଆମେ ଭାବୁନାହୁଁ ଯେ 24 ଡିସେମ୍ବର, 1954 ତାରିଖର ଆବେଦନରୁ ଏହା

ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରିବ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିଷୟରେ ଜାଣିଥିଲେ । ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ବିଦ୍ୱାନ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତିଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ସେ କହିଥିଲେ:

"ପ୍ରଦର୍ଶ D-1 ଭାବରେ ଚିହ୍ନିତ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନଟି ମୋ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ କ୍ଷତିପୂରଣର ପରିମାଣ ମୋତେ ଜଣା ନଥିଲା, କିମ୍ବା ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଜାଣି ନଥିଲି । ଯେଉଁଦିନ ମୁଁ ଉକ୍ତ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲି, ସେହିଦିନ ମୋ *କରିନ୍ଦା*, ଚୌଧୁରୀ ମହମ୍ମଦ ସାଦିକ, ମୋତେ କହିଥିଲେ ଯେ ଏହି ଜମି ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି ।"

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହି ପ୍ରମାଣକୁ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଖଣ୍ଡନ କରାଯାଇ ନଥିଲା ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତି ଏହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିନଥିଲେ । ଏହା ଟିପ୍ପଣୀଯୋଗ୍ୟ ଯେ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ମଧ୍ୟ ଆବେଦନକାରୀ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ବିବୃତିକୁ ଗମ୍ଭୀରତାର ସହ ଆପତ୍ତି କରିନଥିଲେ ଯେ ସେମାନେ 22 ଜୁଲାଇ,1955 ରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଥିଲେ, ଯେଉଁ ତାରିଖରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ବିଦ୍ୱାନ ଅଧସ୍ତନ ବିଚାରପତିଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ତରରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ 22 ଜୁଲାଇ, 1955 ରେ ଏହି ପୁରସ୍କାର ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଥିଲେ ବୋଲି ଉକ୍ତିର କୌଣସି ବିରୋଧାଭାସ ନଥିଲା । ସେହି ସ୍ଥିତି ଯୋଗୁଁ ଆମେ ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିଛୁ ଯେ ଏହି ମାମଲାରେ ଜ୍ଞାତ ହେବାର ତାରିଖ 22 ଜୁଲାଇ,1955 ଥିଲା । ଏକ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସେହି ତାରିଖ ଠାରୁ ଛଅ ମାସ ମଧ୍ୟରେ କରାଯାଇଥିଲା, ତେଣୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 ର ପ୍ରାବଧାନର ଖଣ୍ଡ (b) ର ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ମିଆଦ ପୁରି ନଥିଲା ।

ଯେଉଁ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଆମେ ତମାଦି ସମୟର ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛୁ, ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 18 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ଉପରେ, ତମାଦି ସମୟର ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଯାଇପାରିବ କି ନାହିଁ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ଆମ ପାଇଁ ଅନାବଶ୍ୟକ । ଆମେ ପୂର୍ବରୁ କହିଛୁ ଯେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନ୍ୟାୟିକ ମତର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ରହିଛି । ଗୋଟିଏ ପଟେ *ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ*

1963

ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ

ବନାମ

ଏମ୍ ଏସ ଟି କୈସର ଜେହାନ୍ ବେଗମ୍

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଦାସ

ଅଧିନିୟମ(1) ବିଷୟରେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅନୁସରଣ କରି ଅନେକ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଯାଉଛି, ଯାହା ରାୟ ଦେଇଛି ଯେ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତକୁ ନିଜକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବାକୁ ବାରଣ କରାଯାଇ ନାହିଁ ଯେ ଯେଉଁ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣକୁ ଶୁଣାଣି କରିବାକୁ ଆସିଛି ତାହା ଏକ ବୈଧ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଏପରି ଅନେକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ରହିଛି ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ଚାରୋଟି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଆପତ୍ତି ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ଏବଂ ଘୋଷଣା କରିବା ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ, ଯାହା ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ପାଇଁ ଲିଖିତ ଆବେଦନରେ ଉଠାଯାଇଥାଇପାରେ । *ରାଜ୍ୟ ସଚିବ ବନାମ ଭଗବାନ ପ୍ରସାଦ(2)* ମାମଲାରେ ଆହ୍ଲାବାଦ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ, ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ । ତେଣୁ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନ୍ୟାୟିକ ମତର ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ରହିଛି ।ଏହି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ, ଆମେ ଭାବୁଛୁ, ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏକ ଅଧିକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲାରେ ସମାଧାନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ମାମଲାରେ ପ୍ରଶ୍ନ ପ୍ରକୃତରେ ଉଠୁନାହିଁ ଏବଂ ଏହା କେବଳ ସୈଦ୍ଧାନ୍ତିକ ଅଟେ ଏବଂ ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ଚାହୁନାହୁଁ ।

ଉପରୋକ୍ତ କାରଣଗୁଡିକ ପାଇଁ, ଆମେ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ଅପିଲକୁ ଖାରଜ କରିବୁ ।

ଅପିଲ ଖାରଜ ହେଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:
ସୁବୋଧ ରାଉତ,
ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ),
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।

(1) (1905) I.L.R. 30 ବମ୍ବେ 275

(2) (1929) I.L.R. 52 ଆହ୍ଲାବାଦ 96